

**Міністерство освіти і науки України
ПВНЗ «Інститут екології економіки і права»**

**ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії
О.В.Нікандров**

«19» березня 2021 р.

**ПРОГРАМА
вступних випробувань
(на основі здобутого рівня вищої освіти «бакалавр», «спеціаліст»,
«магістр»)
на освітній рівень магістр
за спеціальністю «Фінанси і кредит»
денної та заочної форми навчання**

Схвалено на засіданні кафедри

Протокол №6 -ПК від 12.03.2021

КИЇВ 2021

Укладач Л.О.Першко, к.е.н., професор

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Статус фахівця з фінансів, банківської справи та страхування передбачає досконале знання теоретичних основ фінансової науки та володіння практичними навичками фінансових розрахунків. Це дає можливість реалізувати свої творчі здібності в усіх сферах фінансової діяльності, зокрема галузі державних фінансів, фінансів господарських структур, фінансового ринку, банківської справи та страхування.

Програма з фінансів, банківської справи та страхування укладена відповідно до затвердженої освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування».

Тестування, як форма вступного випробування у вищому навчальному закладі, має на меті перевірити відповідність знань та умінь програмовим вимогам, оцінити рівень їх досягнень з фінансів, банківської справи та страхування, ступінь підготовленості до продовження навчання у закладі вищої освіти.

Завдання тестів з фінансів, банківської справи та страхування охоплюють весь матеріал державної програми з дисциплін «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Страховання», «Фінансовий ринок», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання». Кожна з названих дисциплін представлена кількома тестовими завданнями пропорційно до її важливості та обсягу матеріалу, який вона охоплює. Взагалі було використано 580 тестових завдань.

В тестах представлено різні за функціональним призначенням завдання, що дає можливість перевірити рівень підготовки абітурієнтів, знання і вміння з кожної конкретної теми.

Білет містить 30 завдань у формі тестів. Кожне завдання містить чітко сформульовану умову і декілька варіантів відповідей, серед яких необхідно вибрати правильні. Усі відповіді заносяться у бланк відповідей. Ніяких виправлень у бланку відповідей не допускається.

Виконання тестових завдань розраховане на 120 хвилин (2 години).

При здійсненні оцінки вступних тестових випробувань використовується рейтингова система оцінки. Оцінка виставляється за результатами тестових завдань.

Максимальна кількість балів, яку може набрати абітурієнт — 100 балів. (правильна відповідь на один тест – 3,35 балів)

Критерії оцінювання. Оцінювання рівня знань вступника здійснюється на підставі перевірки бланків відповіді за тестами за встановленими критеріями.

Абітурієнту виставляється оцінка «*зараховано*» за умови, якщо він дав правильні відповіді на половину із запропонованих йому завдань (50%).

Абітурієнту виставляється оцінка «*не зараховано*» у разі, якщо він:

- дав відповідь на менше ніж 50% завдань;
- дав відповіді, які свідчать про необдуманість, автоматизм вибору правильної відповіді чи про списування правильних відповідей;
- не дав відповіді взагалі.

Шкала оцінювання тестів: національна та ECTS

Кількість правильних відповідей	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для вступного екзамену	Рекомендація до навчання
28-30	90-100	A	відмінно	Рекомендований до навчання
26-27	82-89	B	добре	
23-25	74-81	C		
20-22	64-73	D	задовільно	
18-19	60-63	E		
11-17	35-59	FX	незадовільно	Не рекомендований до навчання
0-10	0-34	F	незадовільно	

Програма з фінансів, банківської справи та страхування складається з пояснювальної записки, програм з відповідних дисциплін, списку рекомендованої літератури.

Для успішного виконання тестових завдань з фінансів, банківської справи та страхування абітурієнт повинен опрацювати навчальну літературу (основну і додаткову). Значну увагу необхідно приділити виконанню тренувальних вправ і завдань.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З КУРСУ «ФІНАНСИ»

Мета: перевірка базових знань з теорії фінансів, банківської справи та страхування засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової та банківської систем.

Завдання: вивчення сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; закономірностей їх еволюційного розвитку; теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; засад функціонування фінансової системи держави.

Предмет: економічні відносини з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів у грошовій формі.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ, ЇХ ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ
2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА
3. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА І ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ
4. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ
5. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР
6. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ
7. ПОДАТКИ І ПОДАТКОВА СИСТЕМА
8. БЮДЖЕТ І БЮДЖЕТНА СИСТЕМА
9. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ
10. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ
11. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ
12. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ
13. ФІНАНСОВИЙ РИНОК
14. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК
15. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ, ЇХ ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ

Фінанси як наукова дисципліна.

Міжгалузевий характер курсу „Фінанси”, його зв'язок з іншими теоретичними і прикладними навчальними економічними дисциплінами. Роль курсу „Фінанси” у формуванні професійних навичок висококваліфікованих спеціалістів з економіки.

Склад і структура курсу.

Предмет науки про фінанси. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільча, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.

Прості і складні фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.

Сфери фінансів: державні, міжнародні, фінанси підприємств та організацій.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад та особливості централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів. Цільові фонди. Роль цільових фондів у забезпеченні суспільних потреб. Централізовані державні цільові позабюджетні фонди і позабюджетні фонди місцевих рад народних депутатів, джерела їх формування та основні напрямки використання. Спеціальні позабюджетні фонди галузевих міністерств, їх цільове призначення.

Функції фінансів. Функції як виявлення найважливіших ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільча функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту. Контрольна функція. Фінансова інформація і її роль в реалізації контрольної функції. Дискусійні питання щодо функції фінансів.

Роль фінансів у регулюванні вартісних пропорцій народного господарства, галузевої і територіальної структури суспільного виробництва.

Фінансове стимулювання як один із методів державного впливу на відтворювальний процес. Підвищення ролі фінансів в умовах переходу до ринкових відносин.

Тема 2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Поняття фінансової системи. Характеристика ланок фінансових відносин. Міжнародні фінанси, державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання як складові фінансової системи, їх зв'язок з фінансовим ринком.

Зміст фінансової системи України. Характеристика ланок фінансової системи України на загальнодержавному та місцевому рівнях: бюджет (державний та місцеві), цільові фонди (загальнодержавні та регіональні), державний кредит (державні позики та місцеві позики), фінанси підприємств (фінанси державного сектора та муніципального господарства).

Роль страхування у фінансовій системі України.

Місце фінансового ринку у структурі фінансової системи України. Правове забезпечення та регулювання фінансових відносин.

Склад органів та інститутів фінансової системи України, напрями їх діяльності в окремих ланках фінансової системи

ТЕМА. 3. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА І ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ

Фінансова політика - складова частина економічної і соціальної політики держави. Взаємозв'язок фінансів і фінансової політики. Основні напрями фінансової політики, її завдання. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.

Фінансове планування: сутність, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Зведений фінансовий баланс держави. Основні зміни у фінансовому плануванні при переході до ринку.

Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Функції вищих законодавчих і виконавчих органів державної влади і управління із загального управління фінансами.

Права та обов'язки Міністерства фінансів, Головної державної податкової адміністрації та їх структурних підрозділів у регіонах з оперативного управління фінансами. Управління фінансами на рівні міністерств, відомств, підприємств та організацій. Автоматизовані системи управління фінансами.

Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення. Види, форми і методи фінансового контролю. Фінансовий аудит як незалежний фінансовий контроль. Становлення і розвиток аудиторського контролю. Суб'єкти фінансового контролю в країні. Шляхи підвищення дієвості фінансового контролю.

Правове регулювання фінансових відносин. Фінансове право. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Тема 4. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ

Державні фінанси – складові фінансової системи. Призначення державних фінансів і завдання.

Державні доходи. Форми мобілізації фінансових ресурсів.

Державні видатки. Склад і напрями їх використання.

Державні фінанси. Структура державних фінансів. Розмежування державних фінансів на окремі ланки.

Державний бюджет – головна складова державних фінансів.

Державні централізовані фонди цільового призначення і їх місце в структурі державного бюджету.

Державний кредит, його місце і роль в структурі державних фінансів.

Фінанси державних підприємств – основа державних фінансів.

Роль державних фінансів в умовах перехідної економіки.

Тема 5. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Сутність фінансів підприємств, їх функції і основи організації. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація. Розмежування коштів підприємств на власні, залучені, оперативні та запозичені.

Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її розподіл.

Валові доходи. Валові витрати. Оподатковуваний прибуток і чистий прибуток. Розподіл прибутку. Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку. Грошові потоки підприємств у фінансовій діяльності, їх зв'язок з ланками фінансової системи.

Оборотні кошти підприємства, їх економічна сутність та склад.

Основні засоби підприємства, їх сутність і склад.

Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності і господарювання. Приватизація державних підприємств і її фінансові аспекти. Оцінка майна об'єктів, що підлягають приватизації. Фінансові джерела приватизації. Розподіл і використання коштів, отриманих від приватизації.

Тема 6. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Сутність і характеристика домогосподарства як суб'єкта економічних відносин. Еволюція розвитку домогосподарства. Економічна роль домогосподарства. Двоїстий характер домашнього господарства в сучасній економіці. Місце сім'ї

(домогосподарства) в економіці країни. Функції домогосподарств. Економічна сутність та необхідність заощадження. Причини та наслідки заощадження.

Сімейний бюджет і структура доходів та їх використання. Джерела доходів сімейного бюджету. Використання сімейних доходів (домогосподарств). Класифікація видатків споживачів. Диференціація домогосподарств за типами.

Тема 7. ПОДАТКИ І ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Сутність і функції податків. Класифікація податків її ознаки. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Податкова система: поняття, наукові основи побудови. Принципи і методи оподаткування.

Податкова система України, основні етапи її становлення. Податок на додану вартість, його економічна суть. Методика включення податку в ціни товарів, робіт, послуг. Визначення оподаткованого обороту. Пільги щодо податку на додану вартість, їх економічна і соціальна роль. Порядок і строки сплати в бюджет.

Акцизний збір. Акцизи як форма специфічних податків. Платники акцизного збору, визначення його суми. Пільги з акцизного оподаткування, порядок і строки сплати акцизного збору до бюджету.

Мито як джерело доходів бюджету. Платники і ставки мита. Порядок перерахування мита до бюджету.

Оподаткування прибутку підприємств організацій, його роль і місце в податковій системі. Платники, об'єкт оподаткування, ставки податку. Особливості оподаткування окремих видів доходів. Пільги щодо оподаткування прибутку. Порядок обчислення і сплати до бюджету.

Прибуткове оподаткування населення. Податок з доходів фізичних осіб, як форма індивідуального оподаткування населення, його регулювальна функція й значення у формуванні доходів бюджету. Основи прибуткового оподаткування населення. Побудова шкали ставок оподаткування.

Оподаткування доходів громадян від підприємницької діяльності. Оподаткування доходів іноземних громадян.

Податок на промисел. Платники податку. Порядок обчислення і внесення до бюджету.

Майнове оподаткування. Державне мито. Місцеві податки й збори. Інші платежі до бюджету.

Тема 8. БЮДЖЕТ І БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Бюджет як економічна і юридична категорії. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільча і контрольна функції бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання в умовах переходу до ринкових відносин. Фінансова програма оздоровлення економіки України та роль бюджету в її здійсненні.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи. Види бюджетів України. Розподіл доходів і витрат між ланками бюджетної системи. Бюджетне регулювання. Поняття закріплених і регулюючих доходів. Субсидії, субвенції, дотації, їх значення у збалансуванні бюджетів різних рівнів.

Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу, його основні елементи. Організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду і затвердження проектів державного і місцевих бюджетів.

Касове виконання доходної і видаткової частини державного і місцевого бюджетів.

Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Тема 9. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Економічна сутність доходів і видатків бюджету. Форми їх вияву й матеріальне втілення. Джерела формування бюджетних доходів. Форми й методи мобілізації грошових коштів у бюджет. Класифікація бюджетних доходів і видатків.

Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного й соціального розвитку України. Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура.

Видатки державного бюджету. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Витрати державного бюджету на соціальний захист населення. Склад і структура витрат державного бюджету в соціально-культурній сфері. Фінансування соціального страхування і соціального забезпечення.

Фінансування науки. Витрати державного бюджету на народне господарство. Витрати на оборону й державне управління.

Бюджетний дефіцит. Поняття й причини виникнення. Проблеми скорочення й можливі джерела покриття бюджетного дефіциту.

Тема 10. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту.

Державний борг. Капітальний і поточний державний борг. Причини і наслідки зростання державного боргу. Джерела погашення державного боргу.

Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види. Класифікація державних внутрішніх позик. Обертання частини вкладів у державний кредит. Залучення коштів загальнодержавного фонду. Казначейські позики. Гарантовані позики як форма умовного державного кредиту. Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових організацій, міжурядові позики, банківські кредити, їх значення в фінансовій підтримці України.

Тема 11. ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ

Цільові централізовані фонди: поняття і призначення. Система державних цільових фондів. Структура державних цільових фондів. Структура соціальних фондів.

Пенсійний фонд: призначення та завдання. Порядок створення і використання Пенсійного фонду.

Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Принципи створення, розміри внесків і напрямки використання Фонду.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Необхідність та принципи створення. Напрямки використання Фонду.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Необхідність створення і джерела формування Фонду. Напрямки використання Фонду.

Фонд охорони навколишнього природного середовища. Завдання, джерела формування і напрямки використання Фонду.

Фонд України соціального захисту інвалідів. Завдання, джерела формування і напрямки використання Фонду.

Інші фонди цільового призначення.

Тема 12. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх доходи і видатки. Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні місцевих бюджетів. Види неподаткових надходжень у місцеві бюджети.

Соціальна спрямованість видаткової частини місцевих бюджетів. Фінансування витрат місцевого господарювання. Фінансування адміністративного апарату місцевих органів влади.

Правові засади органів місцевого самоврядування. Світовий досвід у формуванні ресурсів регіону.

Тема 13. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.

Класифікація фінансових ринків. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ризикові та безризикові фінансові ринки. Місцеві, регіональні, національні, міжнародні, всесвітні фінансові ринки. Первинні і вторинні фінансові ринки. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні.

Види цінних паперів, які можуть випускатися і обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Правове регулювання фінансового ринку. Порядок реєстрації й обігу цінних паперів. Діяльність із випуску та з підтримання обігу цінних паперів.

Оподаткування доходів від цінних паперів. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.

Фондова біржа. Правові положення. Організація й порядок роботи. Правила торгівлі. Види угод, порядок розрахунків. Порядок допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах в Україні.

Брокерські (дилерські) контори. Формування статутного фонду. Прибуток. Розподіл прибутку. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні. Біржові операції: опціон, ф'ючерс, форвард.

Тема 14. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервного суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Форми й методи страхового захисту. Система страхових фондів.

Класифікація страхування за об'єктами та за ознакою ризику. Принципи обов'язкового й добровільного страхування.

Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми.

Страхування кредитних і фінансових ризиків, економічна необхідність, значення й види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків.

Особисте страхування, його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Види особистого, обов'язкового й добровільного страхування.

Перестраховання. Необхідність перестраховання для забезпечення сталості страхових операцій.

Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування й страхових сум, відрахування до запасних і резервних фондів.

Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній.

Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності.

Формування й розвиток страхового ринку в Україні.

Тема 15. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Зміст міжнародних фінансів, їх функції. Правові норми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Валютне регулювання та валютні обмеження. Використання валютних надходжень.

Валютний курс. Порядок установлення й методологія обчислення валютного курсу національної грошової одиниці України. Конвертованість валюти.

Валютні ринки. Поняття й види. Правове регулювання діяльності української міжбанківської валютної біржі. Організація та порядок роботи біржового валютного ринку. Котирування іноземних валют. Валютні операції. Специфічні особливості та проблеми функціонування валютного ринку в Україні.

Національна, міжнародна та світова валютні системи. Етапи розвитку світової валютної системи та їх особливості. Поняття валютної інтервенції, девальвації.

Міжнародні фінансові організації.

Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів. Фінансові санкції.

Завдання України на шляху до інтеграції у світову ринкову систему.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Основні елементи фінансового механізму, його зв'язок з фінансовою політикою.
2. Передумови виникнення фінансів та особливості, закономірності функціонування фінансів на різних етапах розвитку людства.
3. Розподільна і контрольна функція фінансів. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва і вирішення соціальних питань.
4. Складові частини (ланки) державних фінансів, їх загальна характеристика призначення, джерела формування, напрямки використання.
5. Стратегія і тактика фінансової політики. Основні особливості, напрямки фінансової політики України.
6. Суб'єкти фінансових відносин – державу, господарюючі суб'єкти, домашні господарства (населення) (мета, особливості, напрямки цих відносин).
7. Суть управління фінансами, об'єкти і суб'єкти управління. Роль законодавчих і виконавчих органів державної влади і управління в управлінні фінансами.
8. Суть фінансового механізму як сукупності форм і методів організації фінансових відносин.

9. Суть, зміст (елементи) фінансової політики як складової частини економічної і соціальної політики держави.
10. Суть, принципи, методи, завдання фінансового планування як складової фінансового механізму. Сутність системи фінансових планів держави.
11. Сфери фінансових відносин: фінанси суб'єктів господарювання, державних фінансів, міжнародних фінансів, фінансів домогосподарств (населення) і допоміжна сфера – сфера фінансового ринку.
12. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна і історична категорії. Причини виникнення фінансів.
13. Фінансова система, сфери і ланки фінансової системи.
14. Бюджет як економічна та юридична категорії. місце, значення бюджету в загальній системі фінансових відносин, нормативно – правова база регулювання бюджетних відносин.
15. Дефіцит бюджету: суть, причини виникнення, шляхи покриття, основні напрямки, особливості покриття згідно Бюджетного кодексу України.
16. Джерела формування та особливості методів мобілізації коштів у бюджет.
17. Економічну суть доходів Державного бюджету.
18. Основні напрямки використання видатків в державі.
19. Особливості складання проекту Державного бюджету згідно Бюджетного кодексу України.
20. Особливості складання проекту Державного бюджету України згідно бюджетного кодексу.
21. Поняття бюджетного процесу його основні елементи.
22. Причини та види бюджетного дефіциту, його соціальні та економічні наслідки.
23. Принципи бюджетної системи.
24. Система зведених бюджетів.
25. Структура бюджетної системи України згідно Бюджетного кодексу.
26. Структура видатків на фінансування охорони здоров'я, освіти, фізкультури і спорту.
27. Суть таких принципів бюджетної системи як єдність, самостійність, повнота, цільове використання.
28. Суть, основні принципи організації видатків – плановість, цільове направлення коштів, безповоротність, дотримання режиму економії, постійний контроль.
29. Характеристика акумулюючої, розподільної, контрольної та регулюючої функції бюджету.
30. Характеристика витрат на оборону і державне управління.
31. Структура доходів місцевих бюджетів, Роль загальнодержавних і місцевих податків у формуванні доходів цих бюджетів.
32. Суть місцевих фінансів, їх склад та роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності регіонів.
33. Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Роль, структура, особливості їх формування.
34. Характеристика доходів бюджету розвитку місцевих бюджетів і напрямки використання витрат даного бюджету згідно Бюджетного кодексу України.
35. Джерела фінансування основних фондів, капітальних вкладень та роль амортизації в фінансуванні основних фондів.

36. Значення і основні шляхи забезпечення зростання прибутку господарюючого суб'єкта.
37. Порядок формування фінансових ресурсів підприємства.
38. Роль кредиту як джерела ресурсів підприємства.
39. Структура прибутку підприємств.
40. Сутність та структура оборотних виробничих фондів та фондів обігу.
41. Суть початкових фінансових ресурсів, амортизаційних відрахувань, бюджетних асигнувань (інвестицій, кредитів, державних дотацій, субсидій).
42. Суть фінансів підприємств, функції (розподільна і контрольна), принципи, на яких базується організація фінансів підприємств, безповоротний і поворотний методи формування ресурсів.
43. Суть, значення, структура оборотних коштів підприємств.
44. Суть, структура основних фондів підприємства.
45. Валютний ринок, його суть, основні функції. Характеристика основних валютних операцій (ф'ючерсної, опціонної, форвардної, операції "spot") на даному ринку.
46. Основні особливості, порядок допуску цінних паперів до обігу на фондовій біржі.
47. Ринок цінних паперів. Характеристика основних суб'єктів, об'єктів даного ринку.
48. Суть фінансового ринку, його необхідність, значення у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів, структура фінансового ринку.
49. Суть фондової біржі, визначте зміст статуту, правил, принципи діяльності фондової біржі, коротко охарактеризуйте види угод та наказів, які використовуються на фондових біржах.
50. Суть, значення, особливості реалізації цінних паперів на первинному та вторинному ринках.
51. Характеристика таких цінних паперів як акції та облігації, особливості їх обігу на фінансовому ринку.
52. Акцизний збір та мито як непрямі податки, платники, особливості, порядок сплати.
53. Економічна суть значення ПДВ. Платники, об'єкт, ставки, податкове зобов'язання податковий кредит. Переваги та недоліки універсальних акцизів.
54. Економічна суть та значення податку з доходів фізичних осіб. Платники, об'єкт, ставки, ставки податку
55. Зміст основних місцевих податків і зборів, особливості стягнення. Роль цих податків у формуванні місцевих бюджетів.
56. Значення, платники, об'єкти оподаткування прибутку підприємств, ставки, порядок нарахування та сплати.
57. Класифікація податків, відмінність прямих і непрямих податків.
58. Поняття, структура податкової системи України, основні принципи, на яких базується податкова система, особливості методів оподаткування.
59. Суть, функції податків (фіскальна, регулююча, розподільна).
60. Внутрішній і зовнішній державний кредит, їх суть, класифікація, особливості запозичення. Умови, особливості запозичення коштів згідно Бюджетного кодексу України.
61. Економічна суть, особливості державного кредиту. Його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів, покритті бюджетного дефіциту.

62. Капітальний і поточний державний борг, причини, наслідки зростання, джерела погашення. Граничний обсяг державного боргу.
63. Фіскальну та регулюючу функцію державного кредиту.
64. Економічна необхідність, роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва та особливості фінансових відносин у сфері страхування.
65. Зміст, необхідність, особливості формування, використання страхових фондів: централізованого страхового (резервного) фонду, фонду самострахування, страхового фонду страховика.
66. Суть, структура страхового ринку, його суб'єкти та об'єкти, особливості функціонування страхового ринку на сучасному етапі розвитку держави.
67. Характеристика особливостей страхування майна юридичних та фізичних осіб, фінансових та кредитних ризиків.
68. Загальна характеристика цільових фондів, їх склад. Джерела фінансування (доходи) та витрачання (видатки) фондів.
69. Особливості, джерела формування і напрямки використання фінансових ресурсів Пенсійного фонду, актуальні питання розвитку пенсійного забезпечення в Україні.
70. Роль у соціальному страхуванні Пенсійного фонду.
71. Роль фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності в захисті прав громадян на отримання матеріального забезпечення та соціальних послуг. Джерела доходів фонду, платників, страхові внески, напрямки спрямування фінансових ресурсів цього фонду.
72. Економічна суть фінансового контролю його особливості, значення, завдання.
73. Необхідність, особливості валютного регулювання (валютна інтервенція, дисконтна політика, ревальвація, девальвація) та валютні обмеження (валютна блокада та валютні кліринги).
74. Форми і методи фінансового контролю.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З КУРСУ «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Мета: перевірка теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення фінансової діяльності підприємств.

Завдання: вивчення змісту і напрямків фінансових відносин підприємств; оволодіння методами та інструментами фінансування підприємств різних форм власності, оцінювання вартості підприємства, формування дивідендної політики, фінансового контролінгу.

Предмет: система фінансово-економічних відносин з приводу формування коштів для діяльності підприємства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Тема 3. Грошові надходження підприємств

4. Формування і розподіл прибутку підприємств

Тема 5. Оподаткування підприємств

- Тема 6. Оборотні кошти підприємств
Тема 7. Кредитування підприємств
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів
Тема 9. Фінансовий стан підприємства
Тема 10. Фінансове планування на підприємстві
Тема 11. Фінансова санація підприємств

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Предмет і завдання курсу. Мета курсу. Загальна характеристика змісту основних тем. Інформаційно-методичне забезпечення предмета. Поняття, суть і місце фінансів підприємств у фінансовій системі.

Функції фінансів підприємств, їх внутрішня властивість і форма прояву їх сутності.

Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування ресурсів. Поділ коштів підприємств на власні, позичені і залучені.

Форми власності, галузеві й організаційні фактори, що визначають особливості фінансів підприємств.

Основні принципи організації фінансів підприємств в умовах ринку. Поняття фінансової діяльності підприємств і її організація. Зміст і завдання фінансової роботи на підприємствах.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Суть і значення грошових розрахунків в організації виробничо-господарської діяльності підприємства. Способи і форми розрахунків.

Види рахунків, що відкриваються підприємствам в установах банку. Порядок відкриття в банку поточних рахунків в національній, іноземній валюті та інших рахунків. Напрямки використання коштів з поточних рахунків.

Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Клірингові розрахунки. Особливості розрахунків при наданні факторингових послуг підприємствам. Готівково-грошові розрахунки на підприємстві і сфери їх застосування.

Касові операції підприємств, касова дисципліна.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст, значення для забезпечення нормальної господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій за розрахунками. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Тема 3. Грошові надходження підприємств

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Грошові потоки підприємств. Внутрішні та зовнішні грошові потоки.

Грошові надходження від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності на підприємстві. Звичайна діяльність підприємства та надзвичайна подія чи операція. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг – основний вид грошових надходжень підприємств.

Фактори, які впливають на величину виручки від реалізації продукції (робіт, послуг). Особливості формування доходу від реалізації на підприємствах окремих галузей економіки. Методи прогнозування та планування виручки від

реалізації. Виручка від реалізації товарної (основної) продукції. Грошові надходження від іншої операційної діяльності.

4. Формування і розподіл прибутку підприємств

Економічний зміст прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.

Валовий прибуток. Фактори, які впливають на формування валового прибутку. Формування собівартості реалізованої продукції і її вплив на прибуток. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку.

Визначення прибутку від операційної та звичайної діяльності підприємства до оподаткування та після нього.

Податок на прибуток, порядок його визначення. Методи розрахунку прибутку.

Чистий прибуток підприємства, його розподіл і використання, фонди грошових коштів підприємства, що формуються за рахунок чистого прибутку.

Економічні методи регулювання розподілу і використання прибутку.

Прогнозування і планування прибутку підприємства.

Рентабельність продукції як відносний показник ефективності роботи підприємства. Порядок визначення прибутковості підприємства.

Формування прибутку підприємства.

Тема 5. Оподаткування підприємств

Система оподаткування підприємств. Види податків.

Податок на додану вартість, його економічна сутність. Платники податку. Об'єкти оподаткування. Ставки податку. Пільги щодо ПДВ. Порядок заліку і проведення сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби.

Акцизний збір та його економічна сутність. Об'єкти оподаткування. Ставки акцизного збору, порядок його обчислення.

Податок на прибуток підприємств, його економічна сутність. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємств.

Плата за землю. Податок з власників транспортних засобів. Плата за природні ресурси. Податок на нерухомість підприємств.

Відрахування підприємства в цільові державні фонди: пенсійний фонд, фонд соціального страхування, фонд сприяння зайнятості населення. Відрахування на фінансування дорожнього господарства. Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.

Тема 6. Оборотні кошти підприємств

Суть оборотних коштів, основи їх організації. Склад і структура оборотних коштів підприємства, їх значення в забезпеченні кругообігу капіталу підприємства. Класифікація і принципи організації оборотних коштів.

Методи визначення потреби в оборотних коштах. Метод прямого обчислення потреби в оборотних коштах і сфери його застосування.

Поняття норм і нормативів оборотних коштів. Економічний метод обчислення потреби в оборотних коштах.

Структура джерел формування оборотних коштів підприємства: власні, позичені та залучені джерела.

Показники ефективності використання оборотних коштів, їх стану. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.

Тема 7. Кредитування підприємств

Особливості кругообігу коштів підприємств як передумова кредитних відносин. Форми і види кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств.

Банківський кредит – основна форма залучення підприємствами позичкових коштів. Класифікація кредитів залежно від строків, об'єктів кредитування. Принципи кредитування.

Визначення потреб в кредитах. Раціональні межі кредитування. Кредитоспроможність підприємства і її показники. Банківський контроль в процесі кредитування. Гарантії своєчасності і повноти сплати кредиту. Кредитна заявка. Зміст і порядок укладення кредитного договору. Методи перевірки забезпечення кредиту.

Позичкові рахунки. Позичковий процент, критерії його диференціації і джерела сплати. Залучення банками тимчасово вільних коштів підприємств.

Товарний кредит, умови його отримання та погашення.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів

Склад і структура основних фондів підприємства. Показники стану й ефективності використання основних фондів.

Підходи до оцінки стану й ефективності використання основних фондів. Амортизація і знос основних фондів. Методи амортизації основних фондів. Формування і використання амортизаційного фонду як джерела відтворення основних фондів. Інші джерела фінансування відтворення основних фондів.

Інвестиційна діяльність підприємств. Інвестування в реальні активи та фінансові інструменти. Поняття реінвестування.

Капітальні вкладення підприємств, методи і джерела їх фінансового забезпечення.

Оцінка ефективності інвестицій підприємств.

Тема 9. Фінансовий стан підприємства

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки стану.

Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури. Оцінка складу майна за такими показниками: основні кошти і довгострокові вкладення, оборотні кошти (матеріальні оборотні кошти, грошові кошти і короткострокові цінні папери).

Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства.

Платоспроможність підприємства як показник фінансового стану.

Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу. Показники платоспроможності підприємства.

Суть фінансової стійкості підприємства. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення.

Оцінка рентабельності роботи підприємства. Вплив рентабельної роботи підприємства на його фінансовий стан. Оцінка рентабельності продукції. Оцінка рентабельності виробничих фондів. Оцінка рентабельності власних коштів. Оцінка рентабельності довгострокових фінансових вкладень.

Оцінка фінансового результату від діяльності підприємства. Оцінка факторів, що впливають на прибуток.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємстві

Зміст, мета і завдання фінансового планування. Фінансове планування як процес визначення потреб підприємства у фінансових ресурсах, прогнозування їх надходжень.

Методи фінансового планування. Балансовий метод. Програмно-цільовий метод. Нормативний метод. Метод коефіцієнтів.

Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного періоду. Показники виробничо-господарської діяльності планового періоду як вихідна база для фінансового планування.

Зміст та структура фінансового плану підприємства.

Розрахунок доходів. Визначення доходу від реалізації продукції, робіт та послуг. Розрахунок надходжень від фінансової та інвестиційної діяльності. Визначення потреби в довгострокових кредитах, в залученні коштів з інших зовнішніх джерел.

Планування витрат на виробництво і реалізацію продукції, відрахувань в цільові фонди, витрат на розширення, реконструкцію і технічне переоснащення виробництва.

Виконання фінансового плану. Контроль за виконанням фінансового плану.

Зміст оперативного планування надходжень коштів і здійснення платежів, його призначення, порядок складання і контроль за виконанням.

Бізнес-план, його структура і призначення.

Тема 11. Фінансова санація підприємств

Фінансова криза на підприємстві та причини її виникнення. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Санаційний аудит. Розробка програми санації. Банкрутство підприємства: причини та наслідки.

Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації.

Мобілізація внутрішніх фінансових джерел санації. Державна фінансова підтримка санації підприємства.

Санація з реорганізацією (реструктуризацією). Приватизаційні аспекти санації суб'єктів господарювання. Реалізація програми фінансової санації підприємства як окремий етап санаційного процесу.

Контрольні питання з курсу

1. Суть і функції фінансів підприємств
2. Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств
3. Зміст фінансової роботи на підприємстві
4. Основи організації фінансів підприємств
5. Формування основних фондів
6. Фізичний та моральний знос основних фондів
7. Суть амортизації основних фондів
8. Нарахування амортизації основних фондів
9. Поняття індексації основних фондів
10. Джерела відтворення основних фондів
11. Основні показники, які характеризують використання основних фондів
12. Виручка від реалізації - основне джерело грошових коштів підприємства
13. Методи планування виручки від реалізації

14. Система цін у промисловості. Структура ціни.
15. Грошові надходження від операційної діяльності
16. Грошові надходження від інвестиційної діяльності
17. Грошові надходження від фінансової діяльності
18. Формування прибутку підприємства (прибутку від усіх видів діяльності до оподаткування)
 19. Методи планування (розрахунку) прибутку від реалізації продукції
 20. Сутність і методи обчислення рентабельності
 21. Розподіл і використання прибутку на підприємстві.
 22. Система оподаткування підприємств.
 23. Оподаткування прибутку підприємств
 24. Платежі за ресурси
 25. Податок на додану вартість.
 26. Акцизний збір
 27. Мито
 28. Місцеві податки і збори
 29. Збори для формування цільових державних фондів
 30. Сутність і структура оборотних засобів
 31. Поняття норми та нормативу
 32. Розрахунок нормативу оборотних засобів.
 33. Норма запасу оборотних засобів по сировині і матеріалам
 34. Нормування сировини і матеріалів
 35. Нормування незавершеного виробництва
 36. Нормування тари
 37. Нормування малоцінних та швидкозношуваних предметів
 38. Нормування готової продукції.
 39. Джерела утворення оборотних коштів.
 40. Показники оборотності оборотних коштів
 41. Визначення суми звільнених або додатково залучених оборотних коштів в результаті прискорення або уповільнення оборотності.
 42. Визначення наявності власних та порівнянних до них оборотних коштів
43. Готівкові та безготівкові розрахунки підприємств
 44. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття
 45. Способи розрахунків за продукцію, роботи, послуги.
 46. Форми безготівкових розрахунків і платіжні документи
 47. Розрахунки акредитивами
 48. Розрахунки платіжними дорученнями.
 49. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями
 50. Розрахунки платіжними вимогами
 51. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків
 52. Вексельна форма розрахунків
 53. Види банківського обслуговування підприємств
 54. Порядок оформлення кредитного договору.
 55. Комерційне кредитування підприємств
 56. Порядок видачі і погашення кредиту
 57. Лізингове кредитування підприємств
 58. Державне кредитування підприємств (фінансово-кредитна підтримка вітчизняного виробника)

- 59.Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів
60. Джерела фінансування капітальних вкладень.
61. Довгострокове банківське кредитування.
- 62.Підрядний і господарський спосіб будівництва.
- 63.Фінансовий стан підприємства, методи та інформаційне забезпечення його оцінки
- 64.Оцінка майнового стану підприємства,
- 65.Оцінка фінансової стійкості підприємства
- 66.Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства
- 67.Оцінка прибутковості підприємства
- 68.Оцінка ділової активності підприємства
- 69.Зміст та методи фінансового планування
- 70.Зміст поточного фінансового плану та порядок його складання
- 71.Зміст і значення оперативного фінансового плану
- 72.Сутність фінансової санації підприємств
- 73.Прийняття рішення про фінансове оздоровлення підприємств
- 74.Порядок проведення фінансової санації
- 75.Планування та фінансування санації
- 76.Порядок оголошення підприємства банкрутом та порядок задоволення претензій кредиторів
- 77.Фінансова санація на ухвалу господарського суду
- 78.Мирова угода

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ “Фінансова діяльність суб’єктів господарювання”

Мета: перевірка теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

Завдання: вивчення змісту і напрямків фінансової діяльності підприємств; оволодіння методами та інструментами фінансування суб'єктів підприємництва, оцінювання вартості підприємства, формування дивідендної політики, фінансового контролінгу.

Предмет: система фінансово-економічних відносин з приводу формування коштів для операційної та інвестиційної діяльності підприємства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб’єктів господарювання

Тема 2. Особливості фінансування підприємств різних організаційно-правових форм власності

Тема 3. Формування власного капіталу підприємств

Тема 4. Самофінансування підприємств

Тема 5. Дивідендна політика підприємств

Тема 6. Позичковий капітал підприємств

Тема 7. Фінансові аспекти реорганізації підприємств

Тема 8. Фінансування спільної діяльності

Тема 9. Фінансова інвестиційна діяльність підприємств

Тема 10. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин

Тема 11. Фінансовий контролінг

Тема 12. Бюджетування на підприємстві

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Капітал підприємства та його економічна сутність. Структура. Особливості формування. Види підприємницького капіталу.

Організація фінансової діяльності підприємств. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Види підприємницької діяльності. Фінансова діяльність у системі функціональних завдань фінансового менеджменту підприємства.

Форми фінансування підприємств. Зміст та механізм фінансування підприємства. Цілі фінансування підприємницької діяльності. Джерела мобілізації фінансових ресурсів. Критерії прийняття фінансових рішень.

Тема 2. Особливості фінансування підприємств різних організаційно-правових форм власності

Класифікація суб'єктів господарювання за правом власності та організаційно-правовою формою ведення бізнесу. Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу. Участь в управлінні справами суб'єкта господарювання та контролю за ним. Можливості фінансування.

Об'єднання підприємств. Особливості фінансової діяльності за організаційно-правовою формою господарювання. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи. Фінансова діяльність підприємств з іноземними інвестиціями.

Фінансова діяльність державних та казенних підприємств. Законодавство України з управління майном, що є у загальнодержавній власності. правонаступництво державних підприємств. Приватизаційні умови державних підприємств. Сутність казенного підприємства, його основні задачі та функції. Управління казенним підприємством. Правова відповідальність за зобов'язаннями казенного підприємства.

Тема 3. Формування власного капіталу підприємств

Власний капітал, його функції та складові. Статутний капітал підприємства, його економічний зміст, функції та порядок формування. Структура капіталу: основний капітал; оборотний капітал. Додатковий капітал підприємства та джерела його поповнення.

Статутний капітал та корпоративні права підприємства. Номінальний капітал підприємства. Привілейовані акції. Балансовий і ринковий курси акцій.

Резервний капітал підприємства, його види та джерела формування. Резервний капітал підприємства, його економічний зміст, функції та порядок формування. Резерв сумнівних боргів.

Збільшення статутного капіталу підприємства. Основні цілі та передумови збільшення статутного капіталу. Збільшення статутного капіталу ТОВ. Методи та джерела збільшення статутного капіталу АТ. Переважне право власників на придбання акцій (часток). Курс емісії корпоративних прав. Збільшення статутного капіталу на основі додаткової емісії корпоративних прав.

Зменшення статутного капіталу підприємства. Завдання та основні передумови зменшення статутного капіталу підприємств. Зменшення статутного капіталу ТОВ. Способи зменшення статутного капіталу АТ. Санація балансу. Звіт про власний капітал.

Тема 4. Самофінансування підприємств

Внутрішні джерела фінансування підприємств. Класифікація джерел фінансування підприємств. Ефект самофінансування. Обсяги самофінансування. Самофінансування залежно від способу відображення прибутку в звітності.

Приховане самофінансування. Приховані резерви підприємства та їх формування. Тезаврація прибутку. Фінансування підприємства за рахунок тезаврації прибутку.

Збільшення статутного капіталу без залучення додаткових внесків. Джерела збільшення статутного капіталу без залучення додаткових внесків. Реінвестиції. Забезпечення наступних витрат і платежів.

Чистий грошовий потік (Cash-flow). Звіт про рух грошових коштів. Види Cash-flow. Методи розрахунку Cash-flow. Показники Cash-flow.

Тема 5. Дивідендна політика підприємств

Сутність та основні завдання дивідендної політики. Завдання фінансового менеджменту на підприємстві. Оптимізація дивідендної політики. Основні завдання дивідендної політики.

Теорії в галузі дивідендної політики. Теорія нейтральності дивідендної політики. Теорія мінімізації податкових платежів. Фактори дивідендної політики. Порядок нарахування дивідендів. Форми виплати дивідендів.

Інструменти дивідендної політики. Збільшення статутного капіталу підприємства. Подрібнення акцій підприємства. Викуп АТ акцій власної емісії. Методи нарахування дивідендів. Оподаткування дивідендів.

Ефективність дивідендної політики. Мінімізація принципал-агент-конфлікту. Аналіз показників прибутковості корпоративних прав.

Тема 6. Позичковий капітал підприємств

Позичковий капітал підприємства, та його складові. Види зобов'язань підприємства. Характеристика позичкового капіталу підприємства.

Фінансові кредити. Сутність та види: довгострокові та короткострокові банківські кредити. Кредити в іноземній валюті від резидентів і нерезидентів. Кредитоспроможність підприємства. Кредитне забезпечення.

Облігації підприємств. Види облігацій та їх параметри. Емісія облігацій та їх погашення. Облігації з нульовим купоном, їх характеристика та розрахунки за ними. Конвертовані облігації. Варанти.

Комерційні кредити. Види комерційного кредитування. Ефективна ставка процента для позичальника. Вартість товарного кредиту.

Факторинг. Зміст операції факторинг. Дебіторська заборгованість підприємства та її структура. Функції факторингу.

Тема 7. Фінансові аспекти реорганізації підприємств

Реорганізація як напрям фінансової діяльності підприємства. Мета та завдання реорганізації підприємств. Види реорганізації підприємств. Передумови реорганізації підприємств.

Укрупнення підприємств: злиття, поглинання, приєднання. Сутність та основні завдання реорганізації, спрямованої на укрупнення підприємства. Види укрупнення підприємства. Злиття та поглинання (аквізиція).

Розукрупнення підприємств: поділ, виділення. Реорганізація підприємства виділенням. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємства.

Тема 8. Фінансування спільної діяльності

Договори кооперації на здійснення підприємницької діяльності.

Оподаткування спільної діяльності. Податок на репатріацію.

Спільна діяльність без створення юридичної особи.

Тема 9. Фінансова інвестиційна діяльність підприємств

Фінансові інвестиції підприємства, сутність та проблеми. Цілі та об'єкти фінансового інвестування. Довгострокові фінансові інвестиції. Поточні фінансові вкладення. Фінансові інвестиції в боргові фінансові інструменти.

Моделі та методи оцінки вартості фінансових інструментів. Оцінка доцільності фінансових інвестицій. Динамічні та статистичні методи оцінки. Метод дисконтування. метод внутрішньої норми прибутковості.

Методи оцінки фінансових інвестицій у фінансовій звітності. Справедлива вартість фінансових інвестицій. Метод ефективної ставки процента при оцінці фінансових інвестицій. Оцінка фінансових інвестицій за методом участі в капіталі.

Тема 10. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства та її види. Правила ІНКОТЕРМС. Зовнішньоекономічні ризики. З законодавство з регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Регулювання розподілу виручки від зовнішньоекономічної діяльності.

Форми розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Правила здійснення розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Митне оформлення та оподаткування зовнішньоторговельних операцій.

Форфейтинг як спосіб кредитування зовнішньоекономічної діяльності. Схема здійснення операцій форфейтингу. Умови укладання договорів форфейтингу.

Тема 11. Фінансовий контролінг

Фінансовий контролінг, його необхідність та основні завдання. Зміст та функції фінансового контролінгу. Стратегічний та оперативний фінансовий контролінг. Фінансові цілі фінансового контролінгу.

Методи контролінгу. Вартісний аналіз. Портфельний аналіз та сфера його застосування. Бенчмаркінг та його зміст. ABC-аналіз. Аналіз сильних і слабких сторін. Аналіз точки беззбитковості. Метод директ-костинг.

Методи фінансового прогнозування. Суб'єктивні (експертні) методи визначення прогнозних показників. Казуальне прогнозування. Методи екстраполяції.

Тема 12. Бюджетування на підприємстві

Фінансове планування його зміст, мета та завдання. Загальна схема бюджетування. Принципи бюджетування. Система бюджетів на підприємстві. Способи бюджетування. Визначення потреби підприємства в капіталі.

Методи фінансового планування. Балансовий метод; нормативний метод; розрахунково-аналітичний метод. Планування прибутків і збитків. Планування ліквідності.

Правила фінансування підприємств. Золоте правило фінансування. Золоте правило балансу. Ефект фінансового лівериджу.

Прогноз руху коштів (Cash-flow). Бюджетний контроль та аналіз відхилень.

Перелік питань з дисципліни “ФДСГ”

1. Дайте визначення фінансів підприємницьких структур та назвіть їх основні функції.
2. Дайте визначення фінансовим ресурсам та вкажіть джерела їх формування.
3. Особливості функціонування фінансів у повному, командитному товаристві, у товаристві з обмеженою та додатковою відповідальністю.
4. Особливості функціонування фінансів в акціонерному товаристві.
5. Класифікація підприємств залежно від форми власності, правового статусу і форми господарювання.
6. Особливості організації і функціонування фінансів різних форм власності та видів діяльності.
7. Види і форми інвестицій, що залучаються на підприємство.
8. Методи залучення інвестицій на підприємство.
9. Поняття франчайзингу та його роль в підприємницькій діяльності суб'єктів господарювання.
10. Особливості формування статутного фонду акціонерних товариств.
11. Поняття капіталу підприємства.
12. Структура капіталу підприємства.
13. Поняття фінансового левереджу та практика його використання.
14. Оптимізація структури активів підприємства за допомогою використання ефекту фінансового важеля.
15. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання.
16. Порядок використання надходжень в іноземній валюті на підприємстві.

17. Право купівлі та продажу іноземної валюти підприємством на українському міжбанківському валютному ринку та порядок організації розрахунків у іноземній валюті.
18. Фінансово-розрахункові умови експортно-імпортних контрактів (договорів).
19. Форми безготівкових розрахунків в процесі зовнішньоекономічної діяльності.
20. Розрахунок фінансових результатів на підприємстві в процесі проведення звичайної діяльності чи надзвичайної події (операції).
21. Показники рентабельності підприємства.
22. Розподіл чистого прибутку на підприємстві.
23. Сутність, основні завдання, функції та методи фінансового контролінгу на підприємстві.
24. Контролінг в системі фінансових служб підприємства.
25. Поняття ліквідності підприємства і ліквідності балансу.
26. Типи фінансової стійкості підприємств.
27. Діагностика банкрутства підприємства.
28. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення.
29. Фінансова криза на підприємстві, необхідність та порядок проведення санаційного аудиту.
30. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації) підприємства. Фінансова санація на ухвалу арбітражного суду.
31. Фінансові джерела санації підприємств.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З КУРСУ «ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

Мета: перевірка теоретичних і практичних знань з основ функціонування та розвитку фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин.

Завдання: вивчення суті та значення фінансового ринку у сфері економічних відносин; взаємозв'язків між джерелами формування фінансових ресурсів та їх використанням; функціонування фінансових інструментів, суті фінансового посередництва, особливостей обігу різних видів фінансових інструментів; видів, форм і методів регулювання фінансового ринку.

Предмет: відносини, що виникають у процесі купівлі-продажу фінансових ресурсів та організації окремих сегментів фінансового ринку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

ТЕМА 1. ФІНАНСОВИЙ РИНОК: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

ТЕМА 2. ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ

ТЕМА 3. РИЗИК ТА ЦІНА КАПІТАЛУ

ТЕМА 4. ГРОШОВИЙ РИНОК ТА РИНОК БАНКІВСЬКИХ ПОЗИЧОК

ТЕМА 5. РИНОК КАПІТАЛІВ

ТЕМА 6. ВАЛЮТНИЙ РИНОК

ТЕМА 7. РИНОК ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

ТЕМА 8. ФОНДОВА БІРЖА ТА БІРЖОВІ ОПЕРАЦІЇ

ТЕМА 9. РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

ТЕМА 1. ФІНАНСОВИЙ РИНОК: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

Предмет дисципліни “Фінансовий ринок”. Передумови виникнення фінансового ринку. Рух фінансових потоків в економіці. Роль та функції фінансового ринку. Забезпечення руху фінансових потоків в економіці. Перетворення заощаджень в інвестиції.

Склад учасників (суб`єктів) фінансового ринку. Класифікація учасників фінансового ринку: за формою (домашні господарства, господарюючі суб`єкти, держава); за функціями (емітенти, інвестори та фінансові посередники, інститути інфраструктури ринку). Прямі учасники фінансового ринку та їх класифікація. Система взаємодії суб`єктів фінансового ринку.

Поняття структуризації та сегментації фінансового ринку. Загальна структуризація фінансового ринку (за основною групою фінансових активів).

Фінансові активи, їх класифікація та властивості.

ТЕМА 2. ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ

Поняття фінансового посередництва. Спрощене поняття фінансового посередництва. Комплексне поняття фінансового посередництва.

Функції фінансових посередників. Основні проблеми функціонування фінансових ринків за відсутності фінансових посередників. Трансформаційні послуги фінансових посередників. Класифікація фінансових посередників.

Банківська система. Спеціалізовані банки. Універсальні банки.

Небанківські кредитні інститути. Кредитні спілки. Факторингові компанії. Лізингові компанії.

Контрактні фінансові інститути. Інститути спільного інвестування (пайові та інвестиційні фонди). Пенсійні фонди. Страхові компанії. Фінансові компанії.

ТЕМА 3. РИЗИК ТА ЦІНА КАПІТАЛУ

Процентні ставки, їх види. Реальна процентна ставки. Номінальна процентна ставка. Ціноутворення на фінансовому ринку. Структура процентних ставок.

Поняття ризику. Види ризиків. Методи управління ризиками. Валютні ризики. Ризик країни. Критерії оцінки ступеня ризику. Методи вимірювання валютних ризиків. Теорія вартості грошей в часі. Оцінка фінансових активів. Оцінка доходності кредитних та депозитних операцій.

ТЕМА 4. ГРОШОВИЙ РИНОК ТА РИНОК БАНКІВСЬКИХ ПОЗИЧОК

Вкладення капіталу в банківських установах. Безстрокові і термінові вклади (депозити). Ощадні вклади. Операції з інструментами грошового ринку. Операції з комерційними векселями. Операції з державними інструментами грошового ринку (казначейськими векселями). Державні фінансові інститути на грошовому ринку. Діяльність емісійного банку. Діяльність державного казначейства. Взаємозв'язок грошово-кредитної та бюджетної політики держави. Короткострокове фінансування на залученій основі через фінансових посередників. Банківський кредит. Грошова позика та її форми. Факторинг. Стандартний факторинг. Види факторингових угод. Критерії економічної оцінки факторингових послуг. Позики фізичним особам. Споживчий кредит. Іпотечний кредит. Позики на будівництво та придбання житла. Інвестиційний кредит. Позики під боргові зобов'язання, які надаються виробничим компаніям. Лізинг. Понятійні й правові основи. Податкові й правові аспекти лізингових угод. Критерії оцінки пропозицій лізингових послуг.

ТЕМА 5. РИНОК КАПІТАЛІВ

Ринок капіталів як частина фінансового ринку. Значення ринку капіталів для процесу накопичення капіталу. Особливість ринку капіталів, його суб'єкти. Функції ринку капіталів. Рух довгострокових фінансових фондів, особливості ринку капіталів в Україні. Інструменти фондового ринку: облигації та акції як класичні інструменти ринку капіталів, розвиток похідних цінних паперів. Ринок облигацій. Класифікація облигацій. Ринок державних облигацій. Казначейські зобов'язання. Муніципальні облигації та їх особливості. Ринок акцій. Класифікація акцій. Емісія, реєстрація та розміщення акцій. Аналіз ринку цінних паперів.

ТЕМА 6. ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Конверсійні операції на валютному ринку. Ринок операцій СПОТ. Операції на форвардному ринку. Валютні ф'ючерси. Валютні опціони. Операції СВОП. Міжнародні розрахунки. Форми міжнародних розрахунків. Інкасо. Акредитив. Банківський переказ. Валютні клірингові розрахунки. Валютний арбітраж. Розрахунок крос-курсів валют.

ТЕМА 7. РИНОК ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Причини появи та розвитку ринку похідних цінних паперів. Хеджування. Види фінансових похідних цінних паперів, їх особливості. Форвардні контракти та їх особливості. Поняття відкритої позиції, довгої та короткої позиції. Ф'ючерсні контракти, їх значення, види: короткостроковий процентний ф'ючерс, довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель та індекс. Ф'ючерсні біржі. Роль розрахункової палати біржі. Маржовий рахунок, початкова та варіаційна маржа. Ф'ючерсна ціна. Базис. Опціони та їх особливості. Нерівномірний розподіл ризику між продавцем і покупцем опціону. Американський та західноєвропейський види опціонів. Опціон на купівлю фінансового активу, на продаж фінансового активу. Ціна опціону — премія. Нижня межа премії — внутрішня вартість опціону, верхня — часова (зовнішня) вартість. Модель Блека-Сколеса для опціону на продаж. Опціони на акції, облигації, індекси, ф'ючерсні контракти,

валюту. Контракти своп. Процентні свопи. Валютні свопи. Банківський ринок своп, його особливості. Варанти, права власників. Частки в пулах та взаємних фондах. Створення ринку «синтетичних» цінних паперів. Фінансовий інжиніринг. Створення нових фінансових інструментів (продуктів). Комбінація опціонів. Стелажна угода. Стренг. Стреп. Стріп. Спред. Глобальні інвестиційні сертифікати та американські депозитарні розписки, цінні папери українських емітентів на світових фондових ринках.

ТЕМА 8. ФОНДОВА БІРЖА ТА БІРЖОВІ ОПЕРАЦІЇ

Фондова біржа — організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Історія створення бірж у західних країнах. Організаційна конференція першої фондової біржі в Україні — Української фондової біржі (21 вересня 1991 р.). Реєстрація Української фондової біржі (УФБ) Кабінетом Міністрів України 29 жовтня 1991 р. Розробка та прийняття основних нормативних документів УФБ. Початок роботи УФБ 2 січня 1992 р. Правовий статус УФБ — закрите акціонерне товариство. Нормативна база УФБ. Розвиток фондових бірж в Україні. Донецька фондова біржа. Київська міжнародна фондова біржа. Українська міжбанківська валютна біржа. Придніпровська фондова біржа. Кримська фондова біржа. Основи організації та роботи біржі. Біржовий статут і правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Котирувальна комісія. Лістинг, основні вимоги та умови на біржі. Включення до курсового бюлетеня та реєстрація. Брокери, дилери, спеціалісти на фондовій біржі. Види біржових наказів та угод. Повні й неповні лоти. Накази на купівлю і продаж. Накази на день, тиждень, місяць, відкриті накази. Накази «стоп», накази «на вибір брокера», лімітні накази. «Короткі накази» — продаж акцій без покриття. Види коротких продажів. Купівлі з використанням маржі. Виконання наказів. Встановлення цін. Кліринг. Клірингові банки. Біржовий бюлетень, його значення для організації торгівлі. Біржові індекси, їх значення. Індекси зарубіжних фондових ринків: Dow Jones, Standard and Poors, DAX. Міжнародні індекси. Індекси Міжнародної фінансової корпорації (IFC): IFC Frontier, IFC Global, IFC Investable. Включення України до індексу IFC Frontier на базі індексу ПФТС. Фондові індекси України: Комекс-брок, Wood-15, ProU-50, Індекс ПФТС. Позабіржова торгівля. Національна асоціація дилерів з цінних паперів у США як регулятор торгівлі на позабіржовому ринку. Автоматичні котирування Національної асоціації дилерів з цінних паперів у США NASDAQ, її правила, норми ділової поведінки. Розвиток позабіржової торгівлі в Україні. Перша фондова торговельна система (ПФТС). Організація торгівлі цінними паперами. Лістинг, кліринг ПФТС.

ТЕМА 9. РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Основні завдання державного регулювання фінансового ринку. Поняття ліквідності ринку та платоспроможності фінансових посередників. Захист прав споживачів фінансових послуг. Органи державного регулювання фінансового ринку в Україні. Верховна Рада України. Національний банк. Кабінет міністрів України. Міністерство фінансів. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Антимонопольний комітет. Регулювання діяльності окремих видів фінансових інститутів. Нормативи здійснення операцій комерційними

банками. Регулювання діяльності кредитних спілок. Нормативи посередницької діяльності довірчих товариств. Обмеження операцій інвестиційних фондів та інвестиційних компаній. Державне регулювання послуг страхових компаній. Контроль за діяльністю торговців цінними паперами. Державне регулювання діяльності суб'єктів інфраструктури фінансового ринку. Вимоги щодо діяльності організаційно-оформлених ринків (бірж, торговельно-інформаційних систем). Вимоги до депозитарних установ та незалежних реєстраторів. Саморегульовані організації фінансових посередників. Вимоги до саморегульованих організацій та делегування ним функцій регулювання на фінансовому ринку.

Перелік питань з курсу „Фінансовий ринок”

1. Сутність фінансового ринку та його роль в економіці.
2. Рух фінансових ресурсів в ринковій економіці та його закономірності.
3. Чому фірми змушені залучати додаткові кошти на фінансовому ринку?
4. Яким чином взаємодіють бюджет і фінансовий ринок?
5. Функції фінансового ринку.
6. Суб'єкти фінансовому ринку та їх класифікація.
7. Характеристика основних суб'єктів фінансового ринку.
8. Домогосподарство як суб'єкт фінансового ринку.
9. Держава як суб'єкт фінансового ринку.
10. Місцеві органи влади (муніципалітети) як суб'єкти фінансового ринку.
11. Структура фінансового ринку за основними групами фінансових активів.
12. Структуризація та сегментація фінансового ринку за основними ознаками.
13. Поняття фінансових активів та їх класифікація
14. Класифікація фінансових інструментів.
15. Властивості фінансових інструментів.
16. Які послуги вважаються фінансовими.
17. Умови початку діяльності фінансових посередників.
18. Яку інформацію має право отримати клієнт про діяльність фінансової установи?
19. Банківська діяльність у сфері надання фінансових послуг.
20. Класифікація банків.
21. Небанківські кредитні інститути.
22. Особливості діяльності лізингових компаній.
23. Факторингові послуги
24. Діяльність кредитних спілок.
25. Контрактні фінансові інститути.
26. Інститути спільного інвестування та їх типи.
27. Інститути спільного інвестування та їх види.
28. Благодійництво та благодійні організації.
29. Недержавні пенсійні фонди.
30. Накопичувальна та пропорційна (солідарна) системи пенсійного забезпечення: порівняльний аналіз.
31. Національна депозитарна система: структура та сфера діяльності

- 32.Учасники національної депозитарної системи.
- 33.Послуги андерайтерів.
- 34.Валютний ринок та його суб'єкти.
- 35.Поточні конверсійні операції на валютному ринку
- 36.Види котировок
- 37.Валютний арбітраж.
- 38.Операції на форвардному ринку.
- 39.Угоди своп.
- 40.Ринок валютних ф'ючерсів.
- 41.Порівняльна характеристика ф'ючерсних і форвардних операцій.
- 42.Організація депозитного ринку.
- 43.Інструменти грошового ринку.
- 44.Види та форми грошових розрахунків.
- 45.Банківські позички для поповнення обігових коштів підприємств
- 46.Ринок капіталів: суть, функції та суб'єкти.
- 47.Державний кредит, його форми та види.
- 48.Джерела погашення державних позик.
- 49.Способи управління державним боргом.
- 50.Банківське кредитування.
- 51.Види кредитів.
- 52.Забезпечення кредитів.
- 53.Лізинг як форма кредиту.
- 54.Особливості селенгу.
- 55.Оцінювання кредитоспроможності позичальників.
- 56.Ризик: поняття та основні види.
- 57.Фінансовий ризик та його види.
- 58.Валютний ризик та його види.
- 59.Головні чинники коливань валютних курсів.
- 60.Наслідки валютних ризиків.
- 61.Ризик країни та показники його оцінки.
- 62.Методи та критерії вимірювання ступеня фінансового ризику.
- 63.Методи та способи зниження ризику.
- 64.Процентна ставка: поняття та види.
- 65.Фондовий ринок як ключова ланка фінансового ринку.
- 66.Принципи функціонування фондового ринку.
- 67.Інструменти фондового ринку.
- 68.Інфраструктура фондового ринку.
- 69.Професійна діяльність на ринку цінних паперів.
- 70.Місце фондової біржі на ринку цінних паперів.
- 71.Біржові операції.
- 72.Індикатори фондового ринку (Біржові індекси).
- 73.Емісійна діяльність держави на ринку цінних паперів.
- 74.Перша фондова торгівельна система.
- 75.Фондовий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку
- 76.Необхідність регулювання фінансового ринку на етапі становлення.

77. Регулювання банківської діяльності.
78. Регулювання валютного ринку.
79. Регулювання діяльності на ринку цінних паперів.
80. Роль саморегулюючих організацій на фінансовому ринку.
81. Вплив системи оподаткування на розвиток ринку фінансових послуг.
82. Похідні фінансові інструменти.
83. Поняття та види ф'ючерсів.
84. Поняття та види опціонів.
85. Поняття та види форвардних угод.
86. Поняття та види свопів.
87. Декурсивний спосіб нарахування відсотків.
88. Антисипативний спосіб нарахування відсотків.
89. Вплив фіскальної політики держави на розвиток фінансового ринку.
90. Мета структуризації та сегментації фінансового ринку.